

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 10/1 2021 s. 349-369, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE SÖZLÜ VE YAZILI EDEBİYAT ÜRÜNLERİNİN KULLANIMI KONUSUNDA YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Hüseyin BAYRAM*

Geliş Tarihi: Haziran, 2020

Kabul Tarihi: Ocak, 2021

Öz

Günümüz Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı, yapılandırmacı yaklaşım temelinde yürütülmektedir. Söz konusu yaklaşım temelinde kullanılan öğretim araçlarından biri, sözlü ve yazılı edebi ürün yelpazesidir. Bu araştırma, Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebi ürünlerin kullanımı konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesine ilişkindir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi ile yürütülmüştür. Çalışma kapsamında Türkiye’de araştırma konusuna yönelik yapılmış tüm lisansüstü tezler incelenmiştir. Veri toplama süreci, 13 değişken kapsamında yürütülmüştür. İncelenen tezlerin belirlenmesinde herhangi bir örneklem seçim tekniği kullanılmamış, ulaşılan tüm tezler veri kaynağı olarak işe koşulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri bir arada kullanılmıştır. Ulaşılan bulguların bir bölümü frekans ve yüzde hesapları kapsamında tablolaştırılmış, diğer bölümü ise açıklamalar biçiminde ifade edilmiştir. Araştırmanın sonunda; Türkiye’de Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebi ürünlerin kullanımı konusunda yapılmış bilimsel çalışmaların çeşitli açılardan yetersiz olduğu tespit edilmiş ve bu bağlamda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler, edebi ürünler, sözlü edebiyat, yazılı edebiyat.

INVESTIGATING MA AND PhD THESES ON THE USE OF ORAL AND WRITTEN LITERATURE WORKS IN SOCIAL STUDIES TEACHING

Abstract

Today's Social Studies curriculum is carried out on the basis of constructivist approach. Some of the teaching tools used by this approach are oral and written literary works. This research is about the examination of graduate theses on the use of oral and written literary works in Social Studies teaching. The data collection process was formatted under 13 variables. No sampling technique was used in determining the theses examined. All the theses reached were hired as data sources. Descriptive and content analysis were used to analyze the data. Some of the findings were tabulated within the scope of frequency and percentage calculations. And some of the findings were expressed in the form of explanations. As a result of the research; made

* Arş. Gör.; Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, hubayram@agri.edu.tr

for the use of oral and written literary works in teaching social studies in Turkey were found to be insufficient scientific studies. And suggestions were made in this context.

Keywords: Social Studies, literary works, oral literature, written literature.

Giriş

Eğitim, insanlık tarihiyle başlayan bir olgudur. İnsan, yaşantıları yoluyla öğrenir ve öğrendiklerini kendisinden sonraki kuşaklara aktarır. Bu aktarım, eğitimle gerçekleşir. Eğitim, belli bir amaca hizmet eden davranışların ve düşüncelerin kazandırılmasına ilişkin bir yöntemdir. Bireylerin tekil olarak eğitilmesi söz konusu olduğu gibi, gruplar halinde ya da kitleler halinde eğitime durumları da vardır. Eğitimin birçok tanımı mevcuttur. Bu tanımlar incelendiğinde, eğitimin farklı bakış açılarıyla değerlendirildiği görülmektedir. Oğuzkan (1993), eğitimin belirli amaçlar kapsamında insan davranışlarında değişimler meydana getirmeye ilişkin bir olgu ve eylemler dizisi olduğunu ifade etmektedir. Ertürk (1972, s. 12)'e göre '*eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen değişime meydana getirme süreci*'dir. Demirel (1999, s. 5)'e göre ise '*eğitim, bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürlenme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme süreci*'dir. Eğitime ilişkin tanımlardan da anlaşılacağı üzere eğitim, bir süreci kapsamakta ve belirli amaçlar doğrultusunda gerçekleşmektedir (Şimşek, 2015). Öğretim ise öğrenmenin gerçekleşmesi amacıyla planlama, uygulama ve değerlendirme gibi dışsal süreçlerin uygulanmasıdır (Senemoğlu, 1997). Öğretim, eğitimin okullarda programlı bir biçimde gerçekleştirilmesidir (Varış, 1985).

Ondokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru yaşanan büyük ekonomik ve sosyal değişimler nedeniyle dünya eğitim sistemlerinde büyük değişimler yaşanmıştır. Bireyi topluma ve içinde bulunduğu çevrenin koşullarına uyumlu biçimde yetiştirmeyi amaçlayan Sosyal Bilgiler dersi öğretimi, ekonomik ve sosyal değişimlerin oluşturduğu ortamın sonuçlarından biri olarak ortaya çıkmıştır (Öztürk, 2015; Kılıçoğlu, 2012).

Alanyazında Sosyal Bilgilere ilişkin birçok tanım mevcuttur. Sosyal Bilgileri temel olarak (Dewey'den akt. Öztürk, 2015, s. xiv); '*Sosyal Bilgiler, sosyal olan şeyleri çalışmaktır.*' biçiminde tanımlamak mümkündür. Dünyada Sosyal Bilgilere ilişkin yapılmış tanımlardan bir diğeri de Barth (1991, s. 7) tarafından yapılmıştır. Barth Sosyal Bilgileri, '*kritik sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin uygulanması amacıyla, sosyal ve beşerî bilimler kavramlarının disiplinlerarası bir yaklaşımla kaynaştırılması*' biçiminde tanımlamaktadır. Türkiye'deki eğitim bilimcilerce geliştirilen Sosyal Bilgiler tanımları da mevcuttur. Örneğin Öztürk ve Deveci (2011)'ye göre Sosyal Bilgiler; içinde bulunduğu çevreye karşı görevlerinin farkında olan ve yerine getiren bireylerin yetiştirilmesi amacıyla sosyal bilim disiplinlerine ait bilgilerin bir arada öğretildiği disiplinlerarası bir çalışma alanıdır. Sönmez (2005, s. 455) ise Sosyal Bilgileri, '*toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler*' olarak ifade etmektedir. Sonuç olarak Sosyal Bilgileri, bireylerin toplumsallaştırılması amacına dayalı bir toplu öğretim dersi biçiminde tanımlamak mümkündür. Sosyal Bilgilerin öğretiminde işe koşululan birçok farklı yaklaşım vardır. Bunlardan biri, özellikle iki binli yıllarda işe koşılmaya başlanan sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerine dayalı öğretimdir.

Sürekli değişen dünya koşullarına adapte olabilecek bireylerin yetiştirilmesinde duyuşsal ve bilişsel eğitimin birlikte işe koşulması gereklidir (Kolaç ve Özer, 2018). Öğrencileri duyuşsal niteliklerle donatmak ve içinde yaşadıkları toplumun sahip olduğu kültürün

unsurlarıyla biçimlendirilmiş eğitim vermek önemlidir. Bu kapsamda uygulanabilecek en kolay teknik, kültürel öğelerin öğretim ortamına aktarılmasıdır (Erden ve Akman, 2012; Öztürk ve Otluoğlu, 2002). Kültürün sahip olduğu öğelerin öğretim programlarına dahil edilmesi, sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin işe koşulmasıyla olmaktadır. Bu ürünler, toplumun edebi anlamda biriktirdiği her şeyi ifade eder. Sözlü ve yazılı edebiyat; efsane, destan, halk hikâyesi, masal, türkü, deneme, roman, çizgi roman, fıkra, söyleşi, anı, gezi yazısı, hikâye-öykü, bilmece, ninni, ağıt, tekerleme, otobiyografi, biyografi ve şarkı türlerinde verilen eserlerden oluşmaktadır.

İki bin beş yılında yürürlüğe giren öğretim programları ile eğitim, yapılandırmacı yaklaşım temelinde uygulanmaya başlanmıştır. Yapılandırmacı eğitimde öğrenciyi merkeze alan bakış açısı ile öğrenmenin, yaşantılar yoluyla gerçekleştirilmesi amaçlanır (Ercan, 2015). Sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin öğretimde kullanılması, yapılandırmacılığın öğrencilerde yaşantı yollu öğrenme sağlama esası kapsamında uygulanan bir yaklaşımdır. Birçok dersin öğretiminde yazılı ve sözlü edebiyat ürünlerinden yararlanılmaktadır. Bu derslerden biri de Sosyal Bilgilerdir. Bu durum, özellikle 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan öğretim sürecine ilişkin maddeler ile iyice belirginleşmiştir (Kolaç ve Özer, 2018). Sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinden yararlanma yaklaşımı, Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (2018, s. 10)'nda ''*Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar*'' başlığı altında Sosyal Bilgiler öğretiminde edebi ürünlerle öğretim yapılmasının teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. İki binli yılların başından itibaren sözlü ve yazılı edebiyat ürünleri Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde aktif olarak kullanılmaya başlanmıştır. Yerli ve yabancı alanyazın incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebi ürünlere yönelik çok sayıda araştırmanın yapılmış olduğu görülmektedir. Sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımının öğrenci başarısına etkisi, öğretmen görüşleri vs. konularda yapılan araştırmalardan bazıları şunlardır: Akkuş, 2007; Arslan, 2014; Bacak, 2008; Bölücek, 2008; Combs ve Beach, 1994; Çencen, 2010; Davis ve Palmer, 1992; Demir, 2011; Gevenç, 2014; Gülüm ve Ulusoy, 2008; Johannessen, 2003; Oruç ve Erdem, 2010; Öztürk ve Otluoğlu, 2002; Tekgöz, 2005; Top, 2009; Ünlü, 2016; Yaşar ve Çengelci, 2012; Yeşilbursa ve Sabancı, 2015.

İki bin yılı ve sonrasında edebi ürünlere dayalı öğretimin etkililiğine, bu öğretimi uygulayanların görüşlerine vs. ilişkin lisansüstü tezler de yayınlanmaya başlanmıştır. Alanyazında bu konuda yayınlanan tezlerin içeriğini incelemeye yönelik bir çalışmaya ise rastlanmamıştır. Bu araştırmanın alanyazındaki bu eksikliği gidereceği ve kendinden sonraki çalışmalara bu doğrultuda kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

Amaç

Bilimsel bir araştırma, konusu ne olursa olsun belirli değişkenlere uygun gerçekleştirilmelidir (Karasar, 2014; Kothari, 2004). Bu çalışmada bilimsel birer çalışma olan lisansüstü tezlerin sözlü ve yazılı edebi ürünlere yönelik yapılmış olma durumları, hangi bilimsel araştırma değişkenlerini işe koştukları ve bu kapsamda ulaştıkları sonuçlar ile sundukları öneriler araştırılmıştır. Türkiye'de Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanılmasına yönelik yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi kapsamında yürütülen bu araştırma ile aşağıdaki sorular yanıtlanmaya çalışılmıştır.

Sosyal Bilgiler öğretiminde edebi ürünlerin kullanılmasına ilişkin yazılmış lisansüstü tezlerde;

1. Alan dağılımı nasıldır?
2. Lisansüstü düzey dağılımı nasıldır?
3. Yayın yılı dağılımı nasıldır?
4. Yayınlandığı üniversite dağılımı nasıldır?
5. Araştırmaya konu olan edebi tür dağılımı nasıldır?
6. Araştırma konusu dağılımı nasıldır?
7. Kullanılan araştırma türü dağılımı nasıldır?
8. Kullanılan araştırma deseni dağılımı nasıldır?
9. Kullanılan örneklem belirleme tekniği dağılımı nasıldır?
10. Kullanılan veri toplama araçlarının dağılımı nasıldır?
11. Kullanılan veri analiz tekniklerinin dağılımı nasıldır?
12. Ne tür sonuçlara ulaşılmıştır?
13. Hangi önerilerde bulunulmuştur?

Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın deseni, veri toplama araçları ve veri analiz teknikleri, nitel araştırma yöntemlerinin doğasına uygun olarak belirlenmiştir.

Desen

Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımı konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi kapsamında gerçekleştirilen bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi işe koşulmuştur. Nitel araştırmalar; algı, olay, olgu ve durumları kendi öz yapıları içerisinde derinlikli olarak incelemeyi içermektedirler (Yıldırım ve Şimşek, 2016; Başol, 2008; Karasar, 2018). Nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan doküman incelemesi, araştırılan konuya ilişkin bilgilere ulaşmak amacıyla her türlü materyalin incelenmesine yöneliktir (Yıldırım ve Şimşek, 2016; Prior, 2003; Arslantürk, 2001). Araştırmacıların doküman incelemesi desenini kullanmaları; başvurdukları kaynağa neden gereksinim duydukları ve kaynağın yürütülen araştırmaya hangi düzeyde katkı sağlayacağını belirlemelerine dayalıdır. Araştırmacıların bu sorulara yanıt verebilmesi, araştırmalarında doküman incelemesi desenini işe koşmalarının varlıksal temelleri ile ilgilidir (Ekiz, 2009; Neuman, 2010). Doküman incelemesinin araştırma süresince uygulanması gereken birtakım aşamaları vardır. Bunlar: Dokümanların temini, orijinalliklerinin kontrol edilmesi, dokümanların anlaşılması, dokümanlardan elde edilen verilerin çözümlenmesi ve verilerin kullanılmasıdır (Forster, 1995'ten akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada doküman incelemesinin kullanılmasındaki neden, araştırmanın veri kaynaklarının lisansüstü tezlerden oluşması ve bu kapsama uygun gelen araştırma deseni olmasıdır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye'de Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımı konusunda yapılmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Yapılan tarama

sonucunda araştırma konusuna uygun tezlerin sadece 21 tane olduğu görülmüş ve bu nedenle örneklem seçimine gidilmeyerek konuyla ilişkili tüm tezler veri kaynağı olarak işe koşulmuştur.

Verilerin Toplanması

Doküman incelemesinin kullanıldığı araştırmalarda ilk aşama, araştırmanın amacına uygun kaynaklara ulaşılmasıdır (Arslantürk, 2001; Aziz, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırma, lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik olması nedeniyle; veri toplama sürecinin ilk aşaması olarak; Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK)'nin resmi internet sitesindeki Ulusal Tez Tarama Kataloğunda "gelişmiş tarama" sekmesiyle araştırmanın konusunu kapsamında "Sosyal Bilgiler ve yazılı edebiyat", "Sosyal Bilgiler ve sözlü edebiyat", "Sosyal Bilgiler ve edebiyat", "Sosyal Bilgiler ve edebi", "Sosyal Bilgiler ve efsane", "Sosyal Bilgiler ve destan", "Sosyal Bilgiler ve hikâye", "Sosyal Bilgiler ve öykü", "Sosyal Bilgiler ve halk hikâyesi", "Sosyal Bilgiler ve masal", "Sosyal Bilgiler ve türkü", "Sosyal Bilgiler ve deneme", "Sosyal Bilgiler ve roman", "Sosyal Bilgiler ve çizgi roman", "Sosyal Bilgiler ve fıkra", "Sosyal Bilgiler ve söyleşi", "Sosyal Bilgiler ve anı", "Sosyal Bilgiler ve biyografi", "Sosyal Bilgiler ve otobiyografi", "Sosyal Bilgiler ve gezi yazısı", "Sosyal Bilgiler ve bilmece", "Sosyal Bilgiler ve ninni", "Sosyal Bilgiler ve ağıt", "Sosyal Bilgiler ve tekerleme" ve "Sosyal Bilgiler ve şarkı" anahtar kelimeleri ile aranacak alanda "tez adı" seçeneği seçilip zaman aralığı belirlemeden tarama yapılmıştır. 2000-2020 yılları arasında yayınlanmış 19'u yüksek lisans, 2'si doktora olmak üzere toplam 21 tez çalışmasına ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan 20'sinin tam metnine YÖK Tez Tarama Merkezi'nden; 1'ine ise YÖK Tez Tarama Merkezi veri tabanında yayınlanmasına izin verilmediği için Türkiye Belge Sağlama ve Ödünç Verme Sistemi (TÜBESS)'nin toplu katalog tarama sekmesinden ulaşılmıştır. Doküman incelemesinin aşamaları kapsamında; ulaşılan tezlerin tam metinleri araştırmacının bilgisayarına indirilmiştir. Bu metinler öncelikle okunarak içeriklerinin anlamsal yapısı anlaşılmasına çalışılmıştır. Okuma süresince alan uzmanlarının tezlerin özgünlüğüyle ilgili görüşlerine de başvurulmuştur. Uzmanların YÖK Tez Tarama Merkezi ve TÜBESS'ten sağlanan tezlerin özgünlüğünü teyit etmesinin ardından tezler, yeniden okunarak çözümlemeye başlanmıştır.

Verilerin Analizi

Doküman incelemesi ile yürütülen araştırmalarda ulaşılan verilerin analiz edilmesi, dört aşamalı bir süreç ile gerçekleştirilmektedir. Söz konusu aşamalar şöyle sıralanmaktadır: a) Analize konu olan veriden örneklem seçme, b) Kategorilerin geliştirilmesi, c) Analiz biriminin saptanması ve d) Sayısallaştırma (Yıldırım ve Şimşek, 2016; Balcı, 2009). Lisansüstü tezlerin incelenmesine ilişkin bu araştırmanın verilerinin çözümlenmesinde araştırmanın amacına uygun olarak betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri bir arada kullanılmıştır. Betimsel analiz, elde edilen verilerin önceden belirlenmiş kategoriler altında sınıflandırılmasını içeren bir tekniktir. Betimsel analiz yapılırken sırasıyla izlenmesi gereken aşamalar söz konusudur. Alanyazında genel kabul gören bu aşamalar; 1-) Analiz için çerçeve oluşturma, 2-) Oluşturulan çerçeveye kapsamında verileri işleme, 3-) Ulaşılan bulguları tanımlama ve 4-) Bulguları yorumlama biçimindedir. İçerik analizi ise veri setinin araştırılan konuya ilişkin derinlikli biçimde incelenmesine ve kodlama ile temalaştırmanın analiz süreci sırasında veri setinin içeriğine göre biçimlenmesine yöneliktir. Tıpkı betimsel analiz tekniği gibi içerik analizi de kendine özgü aşamalar içermektedir. Bunlar; 1-) Verilerin kodlanması, 2-) Temaların bulunması, 3-) Kodların ve temaların düzenlenmesi ve 4-) Bulguların tanımlanması ve yorumlanmasıdır (Yıldırım ve

Şimşek, 2016). Araştırmanın 13 alt sorusundan ilk 11'ini cevaplamaya yönelik veriler betimsel analiz ile, son 2'sini cevaplamaya yönelik veriler ise içerik analizi ile çözümlenmiştir. Söz konusu 11 sorunun cevaplanmasına ilişkin verilerin çözümlenmesinde betimsel analizin kullanılmasındaki neden, çözümlemenin önceden belirlenmiş kategoriler kapsamında yapılmış olmasıdır. Son 2 sorunun cevaplanmasına yönelik verilerin çözümlenmesinde içerik analizinden yararlanılmasındaki neden ise bu verilerin kodlama ve temalaştırmasının içeriklerine göre yapılmış olmasıdır.

Doküman incelemesinin işe koşulduğu bu çalışmada doküman incelemesinin doğasına uygun olarak aşamalı bir analiz süreci uygulanmıştır. Dört temel aşamada uygulanan analiz süreci, aşağıdaki gibidir.

1-) Analize konu olan veriden örneklem seçme

Araştırmanın konusunu Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımı konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini bu kapsamdaki tüm tezler oluşturmaktadır. Yapılan tarama sonucunda Türkiye'de bu konuda yayınlanmış 21 adet lisansüstü tez olduğu saptandığından, herhangi bir örneklem belirleme tekniği işe koşulmamış ve tüm tezler veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

2-) Kategorileri geliştirme

Araştırmada veri kaynağı olarak kullanılan 21 tez çalışması, ikişer defa okunmuştur. Birinci okuma, tezlerin anlamsal olarak anlaşılması; ikinci okuma ise araştırma soruları kapsamında incelenmeleri amacıyla yapılmıştır. Araştırma soruları aynı zamanda analiz sürecinin alt kategorilerini oluşturmuştur. Analiz sonucu ulaşılan kodlar, söz konusu kategoriler altında sınıflandırılmışlardır. Bu kategoriler daha sonra 4 ana kategori altında birleştirilmiştir. Ulaşılan kodlar ile kategoriler arasındaki ilişki, nitel veri analizinde yetkin 2 uzmanın görüşlerine sunulmuş ve uygunluğu teyit edilmiştir. Belirlenen ana kategorilerin kapsamı şöyledir:

- Birinci kategori; araştırmaya konu olan lisansüstü tezlerin yayın alanına, lisansüstü düzeyine, yayın yılına ve yayınlandığı üniversiteye ilişkin kodları kapsamaktadır.
- İkinci kategori; incelenen araştırmalara konu olan edebi ürünlerin türüne ve araştırma konusuna yönelik kodları kapsamaktadır.
- Üçüncü kategori; kullanılan araştırma türüne, desenine, örneklem belirleme tekniğine, veri toplama araçlarına ve veri analiz tekniklerine ilişkin kodları kapsamaktadır.
- Dördüncü kategori; tezlerin ulaştığı sonuçlara ve sundukları önerilere ilişkin kodları kapsamaktadır.

3-) Analiz birimini saptama

Araştırmada toplam 13 analiz birimi belirlenmiştir. Araştırmanın amacına uygun biçimde belirlenen kategoriler altında bir araya getirilen kodlar, bu analiz birimlerine göre değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde saptanan analiz birimleri şöyledir:

- Birinci kategori kapsamında belirlenen "yayın alanı", "yayın yılı", "lisansüstü düzeyi" ve "yayınlandığı üniversite",
- İkinci kategori kapsamında belirlenen "edebi tür" ve "araştırma konusu",

- Üçüncü kategori kapsamında belirlenen ‘‘araştırma türü’’, ‘‘araştırma deseni’’, ‘‘örneklem belirleme teknikleri’’, ‘‘veri toplama araçları’’ ve ‘‘ veri analiz teknikleri’’,
- Dördüncü kategori kapsamında belirlenen ‘‘ulaşılan sonuçlar’’ ve ‘‘sunulan öneriler’’, analiz birimleri olarak saptanmıştır.

4-) Sayısallaştırma

Analiz sürecinde ortaya konan veriler, araştırmanın bulgular kısmında tablolar halinde sunulmuştur. Tablolaştırmaya uygun olmayan ‘‘ulaşılan sonuçlar ve sunulan önerilere’’ ilişkin bulgular ise açıklamalar biçiminde ifade edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın amacı kapsamında incelenen lisansüstü tezlerden 13 değişkene yönelik veriler toplanmıştır. Bu veriler, önceden belirlenmiş kategoriler kapsamında çözümlenmiştir. Çözümleme sonrası ulaşılan bulgular, hem yorumlanmış hem de tablolar halinde sayısallaştırılarak aşağıda gösterilmiştir.

Alana Göre Dağılım

Araştırma konusu dahilinde incelenen 21 lisansüstü tez çalışması, yayımlandıkları alana göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan bulgular, frekans ve yüzde değerleri olarak Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo1: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımına İlişkin Yapılmış Tezlerin Yayımlandığı Alana Göre Dağılımı

Alan	f	%*
Sosyal Bilgiler Eğitimi	10	47,61
Temel Eğitim (Sınıf Öğretmenliği)	4	19,04
İlköğretim Eğitimi (Genel)	3	14,28
Eğitim programları ve Öğretimi	2	9,52
Eğitim Bilimleri (Genel)	1	4,76
Tarih Eğitimi	1	4,76
Toplam	21	100

*Yüzdelerin yazımında virgülden sonraki iki rakam esas alınmıştır.

Tablo 1’e bakıldığında; Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımı konusunda yapılmış lisansüstü tezlerden 10’unun (%47,62) Sosyal Bilgiler eğitimi alanında gerçekteşirilmiş olduğu görölmektedir. Öte yandan temel eğitim alanında (sınıf öğretmenliği alanı) 4 çalışmanın (% 19,04); ilköğretim eğitimi genel alanında 3 çalışmanın (%14,28); eğitim programları ve öğretimi alanında 2 çalışmanın (%9,52) yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Eğitim bilimleri genel alanı ve tarih eğitimi alanında ise 1’er çalışmanın (%4,77) yapılmış olduğu görölmektedir. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına yönelik yapılmış tezlerin çoğunluğunun Sosyal Bilgiler eğitimi alanında yapıldığı ancak farklı alanlarda da bu konuya yönelik çalışmaların yürütölmüş olduğu görölmektedir.

Lisansüstü Düzeye Göre Dağılım

Araştırmaya konu edilen tez çalışmaları, lisansüstü düzeylerine göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan bulgular, frekans ve yüzde değerleri olarak Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımına İlişkin Yapılmış Tezlerin Lisansüstü Düzeye Göre Dağılımı

Lisansüstü Düzey	f	%*
Yüksek Lisans	19	90,48
Doktora	2	9,52
Toplam	21	100

*Yüzdelerin yazımında virgülden sonraki iki rakam esas alınmıştır.

Tablo 2'ye bakıldığında; araştırma konusuna yönelik yayınlanmış tezlerin toplam sayısının 21 olduğu görülmektedir. Tezlerden 19'u (%90,48) yüksek lisans, 2'si ise (%9,52) doktora düzeyinde gerçekleştirilmiştir. Bu bulgular ışığında Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin tezlerin çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde yapılmış oldukları anlaşılmaktadır.

Yayın Yılına Göre Dağılım

Araştırma verilerinin kaynağı olan tezler, yayınlanmış oldukları yıllara göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan bulgular, Tablo 3'te frekans ve yüzde değerleri ile ifade edilmiştir.

Tablo 3: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımına İlişkin Yapılmış Tezlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı (Tabloda yer alan sayılar, yuvarlanmıştır.)

Yayın Yılı	f	%*
2000	1	4,76
2001	1	4,76
2002	0	0,00
2003	1	4,76
2004	0	0,00
2005	3	14,28
2006	0	0,00
2007	0	0,00
2008	1	4,76
2009	0	0,00
2010	2	9,52
2011	0	0,00
2012	0	0,00
2013	0	0,00
2014	1	4,76
2015	0	0,00
2016	1	4,76
2017	3	14,28
2018	2	9,52
2019	4	19,04
2020	1	4,76
Toplam	21	100

*Yüzdelerin yazımında virgülden sonraki iki rakam esas alınmıştır.

Tablo 3'e bakıldığında; Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin yapılmış tezlerin 4 adet ve %19,03 oran ile en fazla 2019 yılında gerçekleştirilmiş olduğu görülmektedir. 2019 yılı 3'er tez ve %14,27'şer oranlar ile 2005 ve 2017 yıllarının takip ettiği; 2018 ve 2010 yıllarının ise 2'şer tez ve %9,52 oranlarla tabloda yer aldıkları görülmektedir. 2000, 2001, 2003, 2008, 2014, 2016 ve 2020 yıllarında 1'er tezin (%4,77) yapıldığı; 2002, 2004, 2006, 2007, 2009, 2011, 2012, 2013 ve 2015 yıllarında ise lisansüstü tez çalışmasının bulunmadığı görülmektedir. Tablo 3 kapsamında Sosyal bilgiler

öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımı konusunda yapılmış tezlerin yayınlanma sıklığının özellikle 2015 yılından sonra arttığı anlaşılmaktadır.

Yayınlanan Üniversiteye Göre Dağılım

Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin yapılmış tezler, yayımlandıkları üniversiteye göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan bulgular, Tablo 4’te sınıflandırılarak frekans ve yüzde hesapları ile gösterilmiştir.

Tablo 4: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımına İlişkin Yapılmış Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	f	%*
Gazi Üniversitesi	4	19,04
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2	9,52
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	4,76
Çukurova Üniversitesi	1	4,76
Marmara Üniversitesi	1	4,76
Fırat Üniversitesi	1	4,76
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	4,76
Atatürk Üniversitesi	1	4,76
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	1	4,76
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	1	4,76
Niğde Üniversitesi	1	4,76
Gaziantep Üniversitesi	1	4,76
Bülent Ecevit Üniversitesi	1	4,76
Celal Bayar Üniversitesi	1	4,76
Mustafa Kemal Üniversitesi	1	4,76
Hacettepe Üniversitesi	1	4,76
Sakarya Üniversitesi	1	4,76
Toplam	21	100

*Yüzdelerin yazımında virgülden sonraki iki rakam esas alınmıştır.

Tablo 4’e bakıldığında araştırmaya konu olan tezlerin 17 farklı üniversitede yayımlandıkları görülmektedir. Bu üniversiteler arasında en fazla tez çalışması, 4 adet ve %19,04 oran ile Gazi Üniversitesi’nde yayınlanmıştır. Gazi Üniversitesi’ni 2 tez ve %9,52 oran ile Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi izlerken; diğer 15 üniversitenin her birinde 1’er tez çalışmasının gerçekleştirilmiş olduğu görülmektedir. Tablo 4 itibarıyla, Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin tezlerin sınırlı sayıda olduğu ve belirli üniversitelerde gerçekleştirilmiş oldukları gözlenmektedir.

Araştırmaya Konu Edilmiş Edebi Türe Göre Dağılım

Araştırmanın verilerinin sağlandığı tezler, araştırmaya konu olan edebi tür/türlere göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan bulgular, frekans ve yüzde hesaplarıyla Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımına İlişkin Yapılmış Tezlerin Araştırmaya Konu Edilmiş Edebi Türe Göre Dağılımı

Edebi Tür	f	%
Hikâye/Öykü	7	33,33
Sözlü ve yazılı edebiyat ürünleri (Genel)	6	28,57
Biyografi	4	19,04
Yazılı edebi ürünler (Genel)	2	9,52
Sözlü edebi ürünler (Genel)	1	4,76

Çizgi roman	1	4,76
Toplam	21	100

*Yüzdelerin yazımında virgülden sonraki iki rakam esas alınmıştır.

Tablo 5'e bakıldığında; yapılan tezlerin çoğunluğunun hikâye/öykü türü ile genel sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerine yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Tabloya göre hikâye/öykü türünde %33,33 oran ile 7 tez yapılmışken, genel sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerine yönelik 6 tez çalışmasının (%28,57) yapılmış olduğu görülmektedir. Bu sırayı, 4 tez ve %19,04 oran ile biyografi türü izlemektedir. Sadece yazılı edebi ürünleri genel olarak çalışan tezlerin sayısı 2 (%9,52); sadece sözlü edebi ürünleri genel olarak çalışan tezlerin sayısı ise 1 (%4,76)'dir. Çizgi roman türünü konu edinen tez sayısı da 1'dir.

Araştırma Konusuna Göre Dağılım

Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin yapılmış tezler, araştırma konularına göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan bulgular, frekans ve yüzde hesaplarıyla Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımına İlişkin Yapılmış Tezlerin Araştırma Konusuna Göre Dağılımı

Araştırma Konusu	f	%*
Edebi ürün kullanım durumları	6	28,57
Sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin görüşler	3	14,28
Öğrencilerin akademik başarısına ve derse karşı tutumuna etkisi	2	9,52
Öğrencilerin akademik başarısına, tutumuna ve kalıcılığa etkisi	1	4,76
Öğrencilerin akademik başarısına ve kalıcılığa etkisi	1	4,76
Öğrencilerin duyuşsal davranış özelliklerini kazanmalarına etkisi	1	4,76
Edebi ürünlerin öğrenme alanlarında yer alan değerler açısından incelenmesi	1	4,76
Öğrencilerin akademik başarısına etkisi	1	4,76
Öğrencilerin ilgi ve tutumlarına etkisi	1	4,76
Öğrencilerin akademik başarı ve yaratıcılıklarına etkisi	1	4,76
Öğrencilerin akademik başarılarına, tutumlarına ve aktif öğrenme düzeylerine etkisi	1	4,76
Öykü tabanlı öğrenme yaklaşımına ilişkin bir durum çalışması	1	4,76
Öğrencilerin sözlü tarih deneyimleri	1	4,76
Toplam	21	100

*Yüzdelerin yazımında virgülden sonraki iki rakam esas alınmıştır.

Tablo 6'ya bakıldığında; tezlerin çoğunlukla öğretimde edebi ürün kullanım durumlarını araştırmaya yönelik olduğu gözlenmektedir. Bu kapsama giren tez sayısı 6 (%28,57)'dir. Öğretimde edebi ürün kullanım durumlarını inceleme konusunu, sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin öğretmen/öğrenci görüşlerini araştıran tezler izlemektedir. Bu tezlerin sayısı ise 3 (%14, 28)'tür. Sözlü ve yazılı edebi ürünlerin öğretimde işe koşulmasının

öğrencilerin akademik başarısına ve derse karşı tutumuna etkisini araştıran 2 tez (%9,52) mevcutken; diğer konularda yapılmış tez sayılarının ise 1'er adet (%4,6) olduğu görülmektedir.

Araştırma Türüne Göre Dağılım

İncelenen tezler, araştırma türüne göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan bulgular, Tablo 7'de frekans ve yüzde hesaplarıyla ifade edilmiştir.

Tablo 7: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımına İlişkin Yapılmış Tezlerin Araştırma Türüne Göre Dağılımı

Araştırma Türü	f	%*
Nicel	13	61,9
Nitel	7	33,33
Karma	1	4,76
Toplam	21	100

*Yüzdelerin yazımında virgülden sonraki iki rakam esas alınmıştır.

Tablo 7'ye bakıldığında; tezlerin büyük çoğunluğunun nicel araştırma yöntemleri ile yürütülmüş olduğu görülmektedir. Tabloya göre nicel araştırma yöntemleriyle gerçekleştirilen tezlerin sayısı 13 (%61,9)'tür. Nicel araştırmaları, 7 adet ve %33,33 oran ile nitel araştırmaların izlediği gözlenmektedir. Karma araştırma yöntemleri ile yapılmış tez sayısının ise 1 (4,76) olduğu görülmektedir.

Araştırma Desenine Göre Dağılım

Araştırmaya konu edilen tezler, işe koşulan araştırma desenine göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan bulgular, Tablo 8'de frekans ve yüzde hesapları ile ifade edilmiştir.

Tablo 8: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımına İlişkin Yapılmış Tezlerin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Desen	f	%*
Ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen	10	47,61
Betimsel tarama	3	14,28
Olgubilimsel desen	2	9,52
Durum çalışması	2	9,52
Doküman incelemesi	2	9,52
Sıralı açıklayıcı karma desen	1	4,76
Temel nitel araştırma deseni	1	4,76
Toplam	21	100

*Yüzdelerin yazımında virgülden sonraki iki rakam esas alınmıştır.

Tablo 8'e bakıldığında; Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin yapılmış tezlerin büyük bölümünün ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen ile modellendiği görülmektedir. 21 lisansüstü tezin 10'u (%47,61) ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen ile gerçekleştirilmiştir. Bu deseni, 3 tez (%14,28) ile betimsel taramanın izlediği gözlenmektedir. Olgubilim, doküman incelemesi ve durum çalışması desenleriyle 2'şer tez (%9,52), temel nitel araştırma deseni ve sıralı açıklayıcı karma desen ile 1'er tezin (%4,76) gerçekleştirilmiş olduğu görülmektedir.

Örneklem Belirleme Tekniklerine Göre Dağılım

Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin yapılmış tezler, örneklem belirleme tekniklerine göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan bulgular, Tablo 9’da frekans ve yüzde hesapları ile ifade edilmiştir.

Tablo 9: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımına İlişkin Yapılmış Tezlerin Örneklem Belirleme Tekniklerine Göre Dağılımı

Örneklem belirleme tekniği	f	%*
Basit seçkisiz örnekleme	10	47,61
Örneklem yok	5	23,80
Uygun örnekleme	3	14,28
Amaçlı örnekleme	3	14,28
Toplam	21	100

*Yüzdelerin yazımında virgülden sonraki iki rakam esas alınmıştır.

Tablo 9’a bakıldığında; 10 tezin basit seçkisiz örneklem belirleme tekniğini işe koştugu görülmektedir. Bu oran, %47,61’dir. 5 tezde herhangi bir örneklem belirleme tekniği kullanılmazken; uygun örneklem belirleme tekniği ve amaçlı örneklem belirleme tekniklerinin kullanıldığı tez sayılarının 3’er tane (%14,28) olduğu gözlenmektedir.

Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılım

İncelenen 21 lisansüstü tez, kullanılan veri toplama araçlarına göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan bulgular, Tablo 10’da yüzde ve frekans değerleriyle ifade edilmiştir.

Tablo 10: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımına İlişkin Yapılmış Tezlerin Kullanılan Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Araçları	f	%*
Akademik başarı testi	10	21,73
Anket	6	13,04
Tutum ölçeği	5	10,86
Yaratıcı düşünme testi	5	10,86
Yarı yapılandırılmış görüşme formu	4	8,69
Kalıcılık testi	2	4,34
Kayıt formu	2	4,34
Yapılandırılmamış gözlem	1	2,17
Çizgi roman paneli	1	2,17
Toplam	36	100

*Yüzdelerin yazımında virgülden sonraki iki rakam esas alınmıştır.

Tablo 10’a bakıldığında; yapılmış lisansüstü tezlerde çok çeşitli veri toplama araçlarının kullanıldığı görülmektedir. Bazı tezlerde birden fazla veri toplama aracı işe koşulurken; bazılarında bir araç kullanılmıştır. En fazla kullanılan veri toplama aracının 10 tez (%47,61) ile akademik başarı testi olduğu gözlenmektedir. 6 tezde (%28,57) anket kullanılmışken; tutum ölçeği ve yaratıcı düşünme testi 5’er tezde (%23,8) kullanılmıştır. 4 tezde (%19,04) yarı yapılandırılmış görüşme formu; 2 tezde (%4,34) kalıcılık testi, 2 tezde (%4,34) kayıt formu kullanılmıştır. Çizgi roman paneli ve yapılandırılmamış gözlemin ise 1’er (4,76) tezde işe koşuldukları görülmektedir.

Veri Analiz Tekniklerine Göre Dağılım

Araştırmaya konu olan tezler, verilerinin çözümlenmesinde kullanılan tekniklere göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan bulgular, Tablo 11’de yüzde ve frekans değerleriyle ifade edilmiştir.

Tablo 11: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımına İlişkin Yapılmış Tezlerin Kullanılan Veri Analiz Tekniklerine Göre Dağılımı

Veri Analiz Teknikleri	f	%*
T testi	11	36,66
İçerik analizi	8	26,66
Frekans ve yüzde hesaplama	4	13,33
Betimsel analiz	3	10
Kovaryans analizi	3	10
Ki kare testi	1	3,33
Toplam	30	100

*Yüzdelerin yazımında virgülden sonraki iki rakam esas alınmıştır.

Tablo 11'e bakıldığında; 21 tezde toplam 30 veri analiz tekniğinin kullanıldığı görülmektedir. Teknikler arasında en fazla işe koşulan, 11 tez ile (%36,66) t testidir. Onu, 8 tez ile (%26,66) içerik analizi; 4 tez ile (%13,33) frekans ve yüzde hesaplama; 3'er tez ile (%10) betimsel analiz ve kovaryans analizi; 1 tez ile (%3,33) ki kare testi izlemektedir.

Tezlerin Ulaştığı Sonuçlar

İncelenen tezlerin ulaştıkları sonuçlara ilişkin bulgular, 11 kategoride toplanmıştır. Tezlerden bazıları çok çeşitli değişkenlere yönelik araştırmalar yapmışken, bazıları da bir ya da iki değişkeni araştırmıştır. Tezlerin ulaştığı sonuçlara yönelik bulgular, her bir değişken kapsamında ayrı ayrı ifade edilmiştir. Bu değişkenler temelinde tez çalışmalarının ulaştığı oldukları sonuçlara yönelik bulgular şöyledir:

1. Akademik başarı, tutum geliştirme ve kalıcılığa etkiyi araştıran 8 çalışma, araştırma hipotezini doğrulayıcı sonuçlara ulaşmıştır.
2. Motivasyon artırıcı etkiyi araştıran 3 çalışma, araştırma hipotezini doğrulayıcı sonuçlara ulaşmıştır.
3. Edebi ürünlerin kullanılmasına yönelik görüşleri araştıran 3 çalışma, görüşlerin olumlu yönde olduğu sonucuna varmıştır.
4. Kalıcılık düzeyini artırıcı etkiyi araştıran 2 çalışma, araştırma hipotezini doğrulayıcı sonuçlara ulaşmıştır.
5. Değer kazandırmadaki etkiyi araştıran 2 çalışma, araştırma hipotezini doğrulayıcı sonuçlara ulaşmıştır.
6. Duyuşsal yeterlik kazandırmadaki etkiyi araştıran 1 çalışma, araştırma hipotezini doğrulayıcı sonuçlara ulaşmıştır.
7. Yaratıcılık becerisini geliştirmedeki etkiyi araştıran 1 çalışma, araştırma hipotezini doğrulayıcı sonuçlara ulaşmıştır.
8. Derse karşı olumlu tutum geliştirmedeki etkiyi araştıran bir çalışma, araştırma hipotezini doğrulayıcı sonuçlara ulaşmıştır.
9. Sözlü tarih deneyim düzeyini araştıran bir çalışma, olumlu sonuçlara ulaşmıştır.
10. Bilişsel yeterlik kazandırmadaki etkiyi araştıran bir çalışma, araştırma hipotezini yanlışlayıcı sonuçlara ulaşmıştır.

11. Edebi ürünlerin öğretimde kullanılma durumlarını araştıran bir çalışma, araştırma hipotezini yanlışlayıcı sonuçlara ulaşmıştır.

Tezlerde Sunulan Öneriler

Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebi ürünlerin kullanımına ilişkin yapılmış tüm lisansüstü tezlerde sunulan öneriler, bu ürünlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde daha fazla kullanılması ve bu alanda daha fazla araştırma yapılması gerektiğine yöneliktir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada ulaşılan sonuçlar, 4 kategori altında bir araya getirilmiştir.

- Birinci kategori kapsamında yayın alanı, yayın yılı, lisansüstü düzeyi ve yayınlandığı üniversite durumlarına ilişkin sonuçlar açıklanmıştır.

Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin yapılmış tezlerin çoğunlukla Sosyal Bilgiler eğitimi alanında yürütülmüş oldukları tespit edilmiştir. Öte yandan farklı eğitim alanlarında verilmiş tezlerin olduğu ve bu konunun farklı ana bilim dalları tarafından da çalışıldığı saptanmıştır. Sosyal Bilgiler eğitiminde farklı alan kökenli araştırmacıların çalışmış olmasındaki nedenin, Sosyal Bilgilerin kapsayıcı ve disiplinlerarası bir çalışma alanı olmasından kaynaklandığını söylemek olanaklıdır. Kaymakçı ve Er (2009) de yapmış oldukları araştırmada Sosyal Bilgiler alanında diğer alanlara oranla daha fazla farklı alan kökenli araştırmacıların çalışma yürüttüğü sonucuna ulaşmışlardır.

Yapılmış tezlerin lisansüstü düzeyine yönelik olarak; yüksek lisans tezlerinin yüksek orana sahip olduğu tespit edilmiştir. Doktora düzeyinde yapılmış tezlerin yüksek lisanstakilere oranla daha az sayıda olduğu saptanmıştır. Bu durumun, Türkiye'deki ilk ve ortaokul öğretmenleri arasında akademisyenlik hedefinden öte, kişisel gelişim amacıyla yüksek lisans yapma düşüncesinin yaygın olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Üniversitelerin enstitü öğrencileri arasında yüksek lisans öğrenci sayısının doktora yapanlardan fazla olması da bu durumun dayanaklarından biri olarak görülebilir. Ulutaş ve Ubuz (2008), 2000-2006 yılları arasında yayınlanmış tezleri inceledikleri çalışmada benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Öte yandan Kaya, Golynskaia ve Dereli (2019)'nin yabancı öğrencilerin Türkçe Eğitimi üzerine yapmış oldukları lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmada da bu çalışmanın sonuçlarına yakın saptamalarda bulunulmuştur.

Araştırmaya konu olan tezlerin yayın yıllarına yönelik olarak; 2000-2020 yılları arasında yapılmış oldukları tespit edilmiştir. Ancak tezlerin sayısının az olduğunu söylemek mümkündür. En fazla tezin yayımlandığı yıl olan 2019'da 4 çalışmanın gerçekleştirildiği saptanmıştır. Bunu 3 tez ile 2017 yılı izlemektedir. Diğer yıllarda 1'er, 2'ser adet ya da hiç tez yayınlanmadığı belirlenmiştir. Özellikle 2011-2015 yılları arasında sadece 1 tez çalışmasının yayınlanmış olduğu tespit edilmiştir. Sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerine yönelik tezlerin özellikle 2019 yılında artmasına 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında bu ürünlerin yeniden ön plana çıkarılmış olması, neden olarak gösterilebilir. Geçit ve Kartal (2010)'ın 2000-2010 yılları arasında Sosyal Bilgiler alanında yayınlanmış tezleri inceledikleri araştırmalarında da bu çalışmanın sonuçlarına yakın sonuçlara ulaşılmıştır.

Tezlerin yayımlandıkları üniversitelerle ilgili olarak; toplam 17 üniversitede Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına yönelik tez çalışmasının yürütüldüğü saptanmıştır. Bunlardan Gazi Üniversitesi'nin 4 çalışma ile birinci sırada olduğu

tespit edilmiştir. Onu 2 çalışma ile Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi izlemektedir. Diğer 15 üniversitede ise konuya yönelik 1'er tez yayınlandığı belirlenmiştir. Araştırma konusuna yönelik tezlerin çoğunluğunun Gazi Üniversitesi'nde yayınlanmasının nedeni, Türkiye'deki ilk Sosyal Bilgiler eğitimi programlarından birinin burada faaliyete girmiş olması gösterilebilir. Şahin, Göğebakan-Yıldız ve Duman (2011), yürüttükleri benzer bir çalışmada Gazi Üniversitesi'nin yayın sıralamasında önde olmasını, yetkin akademik kadroya ve sahip olduğu öğrenci kalitesine bağlamaktadırlar. Ayrıca Kaymakçı (2017) da yaptığı araştırmasında lisansüstü tez sayılarının büyük ve köklü üniversitelerde daha fazla olduğunu saptamıştır. Tarman, Acun ve Yüksel (2010)'in Sosyal Bilgiler alanındaki tezleri değerlendirdikleri benzer çalışmalarında yukarıdaki noktalar araştırılmış ve oransal olarak benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

- Araştırma sonuçlarının birleştirildiği ikinci kategoride tezlere konu olan edebi türler ve tezlerin araştırma konularına ilişkin sonuçlar ifade edilmiştir.

Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin yapılmış tezlerin araştırdıkları edebi türler arasında ilk sırayı, hikâye/öykü almaktadır. İncelenen 21 tez arasından 7'sinin bu türe yönelik gerçekleştirilmiş olduğu belirlenmiştir. İkinci sırayı biyografinin, üçüncü sırayı ise çizgi romanın aldığı saptanmıştır. Diğer tez çalışmalarının ise sözlü ve yazılı edebiyat genel alanı içerisinde yürütülmüş olduğu tespit edilmiştir. Beldağ ve Aktaş (2016) da yapmış oldukları çalışmada Sosyal Bilgiler eğitiminde en fazla kullanılan edebi türün hikâye/öykü olduğu sonucuna varmışlardır.

İncelenen tezlerin çoğunlukla öğretimde edebi ürün kullanımına ilişkin olduğu tespit edilmiştir. Tezlerden 6'sı bu konuda gerçekleştirilmiştir. Bunu, sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımına ilişkin öğretmen/öğrenci görüşlerini araştıran 3 çalışma izlemektedir. Sözlü ve yazılı edebi ürünlerin öğretimde kullanılmasının akademik başarısına ve derse karşı tutumuna etkisinin ise 2 tezde çalışıldığı tespit edilmiştir. 13 başlıkta toplanan konulardan diğerlerinin ise 1'er tezde çalışıldığı belirlenmiştir. Bu kapsamda sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanımına yönelik araştırmaların, belirli konularda yoğunluk gösterdiğini ifade etmek mümkündür. Karadağ (2009) ile Gülbahar ve Alper (2009)'in yürütmüş oldukları araştırmalarda da tezlerin belli konularda yığıldıkları sonucuna varılmıştır.

- Araştırma sonuçlarının ortaya konduğu kategorilerden üçüncüsünde; kullanılan araştırma türü, deseni, örneklem belirleme tekniği, veri toplama araçları ve veri analiz tekniklerine yönelik tespitlere yer verilmiştir.

Tezlerde en fazla işe koşulan araştırma türünün nicel olduğu tespit edilmiştir. İncelenen 21 tez çalışmasından 13'ü nicel yöntem kapsamında yürütülmüştür. Nitel türde gerçekleştirilmiş çalışmaların ise nicel çalışmalara oranla nisbeten daha az sayıda olduğu, karma yaklaşımla yapılmış çalışma sayısının ise 1 olduğu saptanmıştır. Bu kapsamda araştırmaya konu olan tezlerin büyük bölümünün deneysel çalışmalar olduğu ve ölçüme yönelik çalışmalar yaptıkları tespit edilmiştir. Oysaki uzmanlar tarafından tüm eğitim alanlarına yönelik araştırmalarda karma araştırma yöntemlerinin kullanılması tavsiye edilmektedir. Bu durum, eğitimin temel nesnesinin insan olmasından ve insanı anlayabilmenin hem niceliksel hem de niteliksel yöntemleri bir arada kullanmayı gerektirmesinden kaynaklanmaktadır. Haçat ve Demir (2018), Sosyal Bilgiler alanında yapılmış doktora tezlerini inceledikleri araştırmalarında ise tersi bir sonuca

ulaşmışlardır. Haçat ve Demir, inceledikleri tezler arasında karma çalışmaların çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Kullanılan desenlerin de araştırma türlerinin sayısına bağlı olarak nicel yöntem alanı içerisinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Tezlerde en fazla kullanılan araştırma desenin, ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen olduğu saptanmıştır. İkinci sırada yine niceliksel bir desen olan betimsel tarama gelmektedir. Nitel ve karma yöntem desenlerinin oranının nicel desenlere göre oldukça düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’de ön test-son test kontrol gruplu desenin işe koşulmasındaki temel nedenin kesin ve sayısallaştırılabilir sonuçlara ulaşmayı sağlaması ve uygulama sürecinin geniş bir zamanı kapsamayışı olarak görülebilir. Alanyazında bu konuyu araştıran birçok çalışma (Sert vd., 2012; Gökteş vd., 2012; Çiltaş, Güler ve Sözbilir, 2012) mevcuttur. Bu çalışmalarda da nicel yöntemin eğitim araştırmalarında sıklıkla kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Tezlerde yer alan örneklem belirleme tekniklerinin 4 türde toplandığı tespit edilmiştir. Bu türlerden basit seçkisiz örneklem belirleme tekniği, 10 tez çalışmasında işe koşulmuştur. Uygun ve amaçlı örnekleme teknikleri ise 3’er çalışmada kullanılmıştır. İncelenen tezlerden 5’inde ise araştırmanın türü nedeniyle herhangi bir örneklem belirleme tekniğine başvurulmadığı tespit edilmiştir. Polat (2013)’ün gerçekleştirdiği benzer çalışmada da bu çalışmayla benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Tezlerde kullanılan veri toplama araçları arasında nicel araştırma yönteminin kullanım durumuna bağlı olarak niceliksel araçların çoğunlukta olduğu saptanmıştır. Akademik başarı testi, anket ve tutum ölçeği gibi ölçüme yönelik araçların kullanım düzeylerinin diğer araçlara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan gözlem ve görüşme gibi hem nicel hem de nitel yöntemin işe koştuğu araçların kullanımının ölçücü araçlara oranla daha az olduğu sonucuna varılmıştır. Doğru vd. (2012), tezlerde kullanılan veri toplama araçlarıyla birlikte farklı değişkenleri de araştırdıkları çalışmada benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

Tez çalışmalarında toplanan verilerin çözümlenmesi amacıyla kullanılan teknikler arasında t testi ve içerik analizinin en yoğun kullanılan teknikler oldukları tespit edilmiştir. Onları yüzde ve frekans hesaplama, betimsel analiz, kovaryans analizi ve ki kare testleri izlemektedir. İncelenen tezlerde işe koşulan veri analiz tekniklerinin çoğunlukla nicel yöntem kapsamında belirlendikleri saptanmıştır. Bu durum, araştırmaların çoğunun niceliksel türde yürütülmüş olmasından kaynaklanmaktadır. Alanyazında lisansüstü tezleri inceleyen çalışmalardan bazıları da (Temel ve diğerleri 2015; Erdem, 2011), benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

- Sonuçların ifade edildiği dördüncü kategoride; incelenen tezlerin ulaşılmış oldukları sonuçlar ve sundukları önerilere ilişkin tespitlere yer verilmiştir.

İncelenen lisansüstü tezlere göre; Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebi ürün kullanımı, öğrencilerin akademik başarılarını artırmada, kalıcılığı sağlamada ve derse yönelik motivasyonlarını artırmada anlamlı bir etkiye sahiptir. Ayrıca öğretmen ve öğrenci görüşlerini araştıran tezlerin, görüşlerin olumlu yönde olduğu sonucuna vardıkları saptanmıştır. Edebi ürünlerin kullanım düzeyinin yeterliliğini araştıran tezlerin ise, söz konusu düzeyin yetersiz olduğu sonucuna vardıkları tespit edilmiştir.

Tezlerde sunulan önerilerin bütününlüğün sözlü ve yazılı edebi ürünlerin kullanımının artırılmasına ve bu konuya yönelik araştırmaların çoğaltılmasına yönelik olduğu tespit edilmiştir.

Öneriler

Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebi ürünlerin kullanımı konusunda gerçekleştirilmiş tezler incelenmiş ve bir önceki bölümde ifade edilen sonuçlara ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar kapsamında aşağıdaki önerilerin sunulmasının uygun olacağına karar verilmiştir.

- Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebi ürünlerin kullanımına yönelik lisansüstü tez araştırmaları çoğaltılmalıdır.
- Lisansüstü tezlerde çalışılan sözlü ve yazılı edebi ürünler ve araştırma konuları çeşitlendirilmelidir.
- Üniversiteler, Sosyal Bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebi ürünlerin kullanımına yönelik araştırmaları teşvik etmelidir.
- Bu konuya yönelik araştırmalarda salt nicel ya da salt nitel yöntem yerine karma araştırma yöntemi kullanılarak veri ve işlem çeşitliliği artırılmalıdır.
- Araştırmalarda daha derinlikli bilgilere ulaşabilmek amacıyla veri toplama araçları çeşitlendirilmelidir.

Kaynaklar

- Akkuş, Z. (2007). *Tarih öğretiminde edebi ürünlerin öğrenci başarısına etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arslan, E. (2014). *Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanılan hikâye anlatım yönteminin akademik başarıya etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arslantürk, Z. (2001). *Sosyal bilimler için araştırma metod ve teknikleri*. İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Aziz, A. (2013). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Bacak, S. (2008). *İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde öykü tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrenenlerin akademik başarı ve yaratıcılıklarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Balcı, A. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Barth, J. L. (1991). *Elementary and junior high/middle school social studies curriculum. Activities and materials*. Lanham: University Press of America, Inc.
- Başol, G. (2008). Bilimsel araştırma süreci ve yöntem. (Ed. O. Kılıç ve M. Cinoğlu). *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde*. (s.113-142). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Beldağ, A. ve Aktaş, E. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde edebi eser kullanımı: Nitel bir çalışma. *Journal of Education Faculty*, 18(2), 953-981.

- Bölücek, B. (2008). *Sosyal bilgiler öğretiminde türkülerden yararlanmanın öğrencilerin akademik başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaya, F. B., Golynskaia, A. ve Dereli, K. (2019). Türkçe eğitimi üzerine yabancı öğrencilerce yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(2), 1052-1067.
- Combs, M. ve Beach, J. D. (1994). Stories and storytelling: Personalizing the social studies. *The Reading Teacher*, 47(6), 464-471.
- Çencen, N. (2010). *11. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarih öğretmenlerinin "edebi ürün kullanımına ilişkin görüşleri*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çiltaş, A., Güler, G. ve Sözbilir, M. (2012). Türkiye’de matematik eğitimi araştırmaları: Bir içerik analizi çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 565-580.
- Davis, J. C. ve Palmer, J. (1992). A strategy for using children’s literature to extend the social studies curriculum. *Social Studies*, 83(3), 125-128.
- Demir, S. B. (2011). *Sosyal bilgiler öğretim programına göre tasarlanmış hikâyelerin etkililiği*. Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Doğru, M., Gençosman, T., Ataalkın A. N. ve Şeker, F. (2012). Fen bilimleri eğitiminde çalışılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin analizi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, IX(1), 49-64.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayınları.
- Ercan, R. (2015). Eğitimin felsefi temelleri. (Ed. N. Saylan). *Eğitim bilimine giriş* içinde. (s.55-89). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erden, M. ve Akman, Y. (2012). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayın.
- Geçit, K. ve Kartal, A. (2010). Türkiye’deki Sosyal Bilgiler eğitimi araştırma konuları üzerine bir inceleme. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, (s. 1001-109).
- Gevenç, S. (2014). *Sosyal bilgiler öğretiminde fıkraların kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Göktaş, Y., Hasançebi, F., Varışoğlu, B., Akçay, A., Bayrak, N., Baran, M. ve Sözbilir, M. (2012). Türkiye’deki eğitim araştırmalarında eğilimler: Bir içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 455-459.
- Gülbahar, Y. ve Alper, A. (2009). Öğretim teknolojileri alanında yapılan araştırmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 93-111.
- Gülüm, K. ve Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler dersinde göç konusunun işlenişinde halk türkülerinin kullanılması (Örnek bir çalışma). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 112-127.
- Haçat, S. O. ve Demir, F. B. (2018). Sosyal Bilgiler eğitimi üzerine yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi (2002-2018). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(15), 948-973.

- Johannessen, L. R. (2003). Making history come alive with the nonfiction literature of the Vietnam war. *Social Studies*, 94(4), 171-179.
- Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 75-87.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaymakçı, S. (2017). Türkiye’de tarih öğretiminin yönelimi üzerine bir değerlendirme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2153-2172.
- Kaymakçı, S. ve Er, H. (2009). Türk inkılâp tarihi ve Atatürkçülük konularının öğretimi üzerine yapılan tezlerin analizi. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 5(9), 165-180.
- Kılıçoğlu, G. (2012). Sosyal Bilgiler tanımı, dünyada ve ülkemizde gelişimi ve önemi. (Ed. M. Safran). *Sosyal bilgiler öğretimi içinde*. (s.4-14), Ankara: Pegem Akademi.
- Kolaç, E. ve Özer, H. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde edebî ürünlerin kullanımı ve değer aktarımındaki katkılarına yönelik öğretmen adaylarının görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2629-2655
- Kothari, C. R. (2004). *Research methodology: Methods and techniques*. New Delhi: New Age International Publishing.
- MEB (2005). *Sosyal Bilgiler 4. ve 5. Sınıf Programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2018). *Sosyal Bilgiler 4, 5, 6 ve 7. Sınıf Programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Neuman, W. L. (2010). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar*. (Çev. Sedat Özge). İstanbul: Yayınodası Yayınları.
- Oğuzkan, A. F. (1993). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: Emel Matbaacılık.
- Oruç, Ş. ve Erdem, R. (2010). Sosyal Bilgiler öğretiminde biyografi kullanımının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 215-229.
- Öztürk, C. (2015). Sosyal Bilgiler: toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. (Ed. C. Öztürk). *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi içinde*. (s.2-30). Ankara: Pegem A Akademi Yayıncılık.
- Öztürk, C. ve Deveci, H. (2011). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi. (Ed. C. Öztürk). *Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları içinde*. (s. 1-41). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002). Sosyal bilgiler öğretiminde yazılı edebiyat ürünlerini ders aracı olarak kullanmanın duyuşsal davranış özelliklerini kazanmaya etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 173-182.
- Polat, M. (2013). Fen bilimleri eğitimi alanında tamamlanmış yüksek lisans tezleri üzerine bir araştırma: celal bayar üniversitesi örneği. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 46-58.
- Prior, L. (2003). *Using documents in social research*. London: Sage Publications.
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Ankara: Spot Matbaacılık.
- Sert, G., Kurtoğlu, M., Akıncı, A. ve Seferoğlu, S. S. (2012). Öğretmenlerin teknoloji kullanma durumlarını inceleyen araştırmalara bir bakış: Bir içerik analizi çalışması. *Akademik*

- Bilişim 12, XIV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 1-3 Şubat 2012*, Uşak: Uşak Üniversitesi.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler öğretimi öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, M., Gögebakan-Yıldız, D. ve Duman, Ş. (2011). Türkiye'deki Sosyal Bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, II(2), 96-12.
- Şimşek, S. (2015). Eğitim ile ilgili temel kavramlar. (Ed. N. Saylan). *Eğitim Bilimine Giriş* içinde. (s.1-17), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tarman, B., Acun, İ. ve YÜKSEL, Z. (2010). Sosyal Bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 725-746.
- Tekgöz, M. (2005). *İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde edebiyat temelli öğretim yönteminin öğrencilerin akademik başarısına ve kalıcılığa etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Temel, S., Şen, Ş. ve Yılmaz, A (2015). Fen eğitiminde probleme dayalı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalara ilişkin bir içerik analizi: Türkiye örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), 565-580.
- Top, M. (2009). *İlköğretim 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde edebî ürünlerin kullanımının öğrenci başarısı ve tutumuna etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi. tubess.gov.tr. adresinden 03.01.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Ulutaş, F. ve Ubuz, B. (2008). Matematik eğitiminde araştırmalar ve eğilimler: 2000-2006 yılları arası. *İlköğretim Online*, 7(3), 614-626.
- Ünlü, İ. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ders materyali olarak edebî ürün kullanımına yönelik görüşleri. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 7(22), 120-136.
- Varış, F. (1985). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: A. Ü. Eğitim bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Yaşar, Ş. ve Çengelci, T. (2012), Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimine ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(9), 1-23.
- Yeşilbursa, C. C. ve Sabancı, O. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde edebî ürünlerin kullanımına ilişkin görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 19-33.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

This research is about investigating MA and PhD theses on the use of oral and written literature works in Social Studies teaching. In the research, document review pattern from qualitative research methodology was used. The universe of the research consists of all postgraduate theses on the use of oral and written literary works in Social Studies teaching. Due to the small number of theses related to the research topic, no sampling technique was used, and all theses reached were accepted as data sources. At the first stage of the data collection process, the theses that are within the scope of the research subject has been carried out through the keywords in the "advanced screening" tab in the National Thesis Search Catalog on the official website of the Higher Education Council (YÖK). It did not determine any time interval in the scan. A total of 21 theses have been reached, 19 of which are masters and 2 of them are doctoral theses. These theses were published between 2000-2020. The full text of 20 of these theses was reached through the YÖK Thesis Search Center. 1 thesis, which is not included in the YÖK thesis Screening Center, was obtained through the bulk catalog screening address of Turkey (TÜBESS).

The findings of the research have had expressed and interpreted by percentage and frequency calculations by tabulating. In addition, the findings of the fourth category are specified by their explanation texts. The findings of the research are presented in the form of 11 tables and two explanation texts. It has been stated that the theses related to the use of oral and written literature works in Social Studies teaching were mostly carried out in the field of Social Studies education. On the other hand, it has been observed that there are kinds of theses in different fields of education and this subject was also studied by different main disciplines. According to the graduate level of theses made; it was observed that master theses have a higher rate than doctoral theses. The theses that are the subject of research were published between 2000-2020. Four theses were conducted in 2019, the year in which the most theses were published. This is followed by the year 2017 with 3 theses. In other years, it was determined that 1, 2 or none thesis were published. It has been specified that a total of 17 theses on the use of oral and written literary works in Social Studies teaching have been conducted. It is determined that Gazi University ranks first with 4 theses. It is followed by Muğla Sıtkı Koçman University with 2 theses. It was indicated that each of 15 other Universities published one thesis. The story/narrative takes the first place among the literary genres investigated by the theses examined. The second place was determined by the biography and the third place by the comic. It was seen that other theses were carried out within the general field of oral and written literature. It has been observed that theses are mostly related to the use of literary works in teaching. Six of the theses have been related with this subject. This is followed by 3 theses investigating teachers / students' views on the use of oral and written literary works. It was determined that the effect of using oral and written literary works in teaching on academic success and attitude towards the course was studied in 2 theses. It has been determined that the others collected in 13 topics are studied in 1 thesis. It was observed that the most used research type in theses is quantitative. 13 of the 21 theses examined were carried out within the scope of the quantitative method. On the other hand, it was determined that the theses carried out in qualitative type were relatively fewer than the quantitative studies, and there was one thesis conducted with a mixed approach. It has been detected that the patterns used are concentrated within the quantitative method field depending on the number of research types. It was determined that the most used research pattern in theses is the experimental design with pretest-posttest control group. Descriptive scanning, which is also one of the quantitative research methods, was in the second place. It was concluded that the ratio of qualitative and mixed method patterns is quite low compared to quantitative patterns. It was determined that the sampling techniques in the theses were collected in 4 types. The simple random sampling technique of these types was used in 10 theses. Suitable and purposeful sampling techniques were used in 3 theses. It was established that no sampling technique was used due to the type of the research in 5 of the theses examined. Among the data collection tools used in theses, the quantitative tools were in the majority depending on the usage of the quantitative research method. Among the techniques used to analyze the data collected from theses, it has been determined that the T Test and content analysis are the most frequently used techniques. They are followed by percentage and frequency computation, descriptive analysis, covariance analysis, and Chi-square tests. In the examined theses, it was found that the data analysis techniques employed were mostly determined within the scope of the quantitative method. It has been determined that the graduate theses examined in the verbal and written literary works were not effective in gaining cognitive competence in the teaching of Social Studies, but that they developed in terms of various variables. In addition, the theses investigating the opinions of teachers and students concluded that the views were positive. Theses investigating the adequacy of the level of use of literary works were found to have concluded that this level was insufficient.